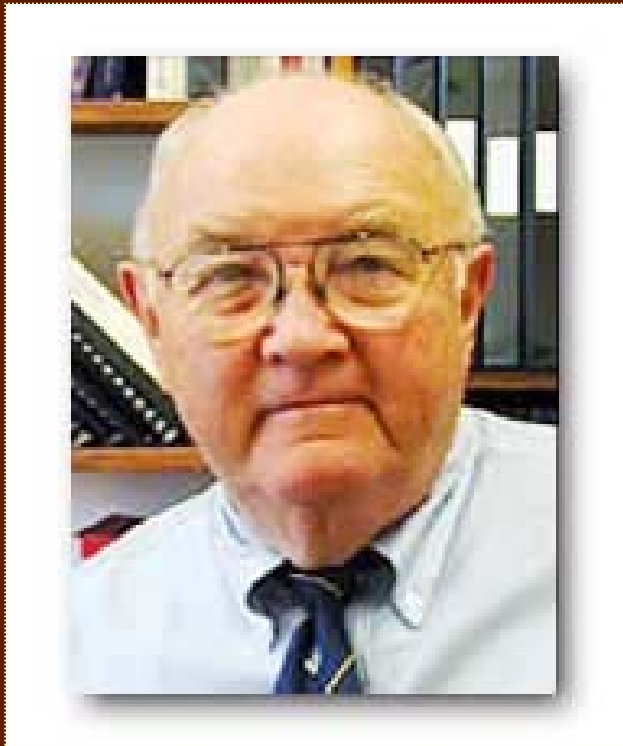

Албърт Р. Джонсън

РАЖДАНЕТО НА БИОЕТИКАТА

Доц. Д-р С. Александрова-Янкуловска

Албърт Джонсън е един от първите биоетици назначени в Медицинското училище на Калифорнийския университет в Сан Франциско със задачата да създаде програма по биоетика.

- Албърт Джонсън е почетен професор по Етика в медицината към Университета Вашингтон.
- Ръководил е катедрата по История на медицината и етика от 1987 до 1999г.
- Понастоящем е съ-директор на Програмата за медицина и човешки ценности в Калифорнийския Тихоокеански Медицински център в Сан Франциско.

Албърт Джонсън е пионер и в "клиничната етика", при която биоетиците влизат в ролята на консултанти при вземането на клинични решения за грижите за пациента.

The Birth of Bioethics

Albert R. Jonsen

Раждането на биоетиката на Албърт Р. Джонсън описва увлекателно като роман, с хумор и енциклопедично изобилие, възникването на биоетиката като поле на мислене, говорене и действие. Разказът на Джонсън представя развитието на биоетиката в САЩ, подбудено в голяма степен от академичните и обществени дискусии върху проблеми, свързани с медицинските експерименти и защитата на участниците в тях, с напредъка на генетиката и възникването на трансплантанционната медицина, проблемите около поддържането на живота и настъпването на смъртта, както и тези, които съпровождат новите възможности на репродуктивната медицина.

Избрани моменти

“Роден съм през 1931 г. в Сан Франциско и подобно на много други момчета от католически семейства, израснали по онова време, бях убеден, че съм призван да стана свещеник. Постъпих в семинарията на Обществото на Иисус (йесуитите), когато бях на осемнадесет, и през следващите тринадесет години получих прекрасно класическо образование. Четях книги на латински, гръцки и английски, изучавах древната, средновековната и съвременната философия, малко наука и много теология.”

Избрани моменти

“След като получих магистърска степен по философия благодарение на изследванията ми върху Аристотел, Тома от Аквино и Маритен, преподавах философия в продължение на три години в йезуитския колеж към Университета “Лойола” в Лос Анжелис. След това изучавах теология и когато бях ръкоположен за свещеник, моите наставници приеха молбата ми да изучавам религиозна етика. През 1964г. започна докторантурата ми във Факултета по религиозни изследвания към Университета в Йейл.”

Избрани моменти

“Две случайни срещи ме насочиха към формиращата се биоетика. Първата бе в един майски ден на 1967г., когато беше защитата на докторската ми дисертация в департамента за следдипломна квалификация в Йейл. Когато излизах на улицата, обзет от чувство на облекчение, срещнах свой приятел, Патрик Макегни, завеждащ службата за психиатрично консултиране към болницата „Ню Хайвън“ в Йейл. Той ме покани на обяд, за да отпразнуваме заедно края на мъките си. Докато се хранехме, Макегни каза: „Толкова дълго си се занимавал с четене и писане на текстове, подхождал си към етиката като теоретик. Защо не дойдеш някой път в болницата, за да ти покажа как изглеждат истинските етически проблеми?“

Избрани моменти

„Приех поканата му и през следващите два месеца бях негов стажант. Наскоро той беше срещнал нов етически проблем, невъзниквал до този момент: някои пациенти, чиито живот се поддържа с хронична хемодиализа, искаха лекарите „да изключат машината“, да бъдат оставени да умрат. Той и други негови колеги, натъкнали се на същия проблем, се питаха дали подобно решение би могло да бъде разглеждано като самоубийство и съответно дали лекарят, приел да го осъществи, се превръща в съучастник. В качеството си на психиатър Макегни се опитваше да разбере дали „диализните самоубийства“ също като останалите са знак за някаква патология или поради новостта на хроничното поддържане на живота трябва да бъдат анализирани по друг начин.“

Избрани моменти

„Той ми обясни проблема и ме помоли да помисля върху него. В резултат на това открих, че в последно време се появяват статии, разглеждащи етическите проблеми на хроничната хемодиализа. Тогава нямах дори и идея, че двадесет и пет години по-късно ще бъда член на медицинския факултет, в който за първи път се въведе хроничната хемодиализа, както и приятел с нейния откривател, доктор Белдинг Скрибнър.

.... Година по-късно получих назначение като преподавател по морална теология и философска етика в Университета в Сан Франсиско. Там нова случайна среща възроди интереса ми към медицинската етика.“

Избрани моменти

„През 1969г. по време на една вечеря се срещнах с доктор Енгълбърт Дънфи, завеждащ катедрата по хирургия към Калифорнийския университет в Сан Франциско. Доктор Дънфи ме попита с какво се занимавам и когато аз отговорих, че преподавам етика в Университета на Сан Франсиско, той възкликна: „Страхотно! В медицината имаме сериозен етически проблем – как се дефинира смъртта?“ Когато отговорих, че ако изобщо има отговор на този въпрос, то той би трябвало да бъде осигурен от самите лекари, той отвърна, че все по-честите трансплантации на органи правят наложително преразглеждането на критериите, по които се констатира състояние на смърт.“

Избрани моменти

„Една комисия към Медицинския институт в Харвард година по-рано беше предложила дефиниция на понятието „мозъчна смърт“ и Медицинския институт към Калифорнийския университет в Сан Франсиско беше съставило собствена комисия, която да я обсъди. Ако се стигнеше до решение, че е най-подходяща, то тя щеше да бъде използвана в новата програма на университета за трансплантация на бъбреци. Беше ми зададен въпросът: бих ли се включил в комисията като консултант? Съгласих се с готовност (която се дължеше основно на невежеството ми) и през следващата година участвах във вечерните срещи на малка група лекари, където научих много за неврологията и трансплантирането на органи, както и за концептуалната мъгла, в която тънеше края на човешкия живот.“

Избрани моменти

„Стажът ми при доктор Макегни в отделенията на иейлската болница „Ню Хейвън“, както и участието ми в комисията на Калифорнийския университет в Сан Франсиско, поставиха началото на моята трансформация от етик в биоетик. Този процес завърши през пролетта на 1972г., когато се сдобих със собствена титла и заплата.

.... В края на годината Декана на Медицинския факултет, доктор Джулийс Р. Кревънс ми предложи място на извънреден доцент по биоетика. Това означаваше да се превърна в странна птица. Само още един етик беше получил назначение в медицински факултет: Данър Клузър, който работеше в Медицинския институт „Хърши“ към Университета на Пенсилвания. Биоетиката все още не съществуваше като отделна научна област. Нямаше учебни планове, а наличните източници бяха повече от оскъдни. Самата дума „биоетика“ предизвикваше объркване.

Избрани моменти

„Задачата ми в Калифорнийския университет на Сан Франсиско беше не да предам на студентите фактите и методите на една съществуваща наука, а да създам неяо ново, което би заслужило уважението на учените и признанието на обществеността. Поех по път, който след няколко години щеше да ме отведе до постоянно място във факултета на едно от водещите медицински училища в света.

Станах биоетик тъкмо тогава, когато се раждаше самата биоетика.“

Избрани моменти

„Първите биоетици добре осъзнават невъзможността на поставената пред тях задача. Започвайки обсъждания с други заинтересовани от подобни въпроси, те осъзнават, че с всеки нов въпрос навлизат в непозната територия. **Философите** откриват, че нивото на абстрактност, типично за тяхната дисциплина, е твърде високо в сравнение с проблемите, поставени от практикуващите лекари и учени. **Теолозите** усещат, че доктриналните допускания, от които изхожда тяхната дисциплина, не са приемливи за всички, които имат отношение към биоетическите дилеми. **Социолозите** разбират, че дескриптивните възможности на тяхната дисциплина не помагат за запълване на нормативните празнини. **Учените и лекарите** не са в състояние да се дистанцират от твърде субективната си ценностна система. Затова е почти невъзможно да си представим нова дисциплина, която да обединява всички.“

Избрани моменти

„Първите биоетици обаче не се обезкуражават. Макар всеки от тях да има определена научна подготовка, формирала трудно преодолими мисловни навици, те се опитват да се отърсят от пошовинистичните от тях. Теолозите минимизират позоваването на Писанието и други доктринални източници, стремейки се да преведат своето познание на икуменически език. Философите вече не са така загадъчни и изоставят разреждения въздух на деонтологическите и телеологичните теории, за да се приземят в света на етическите разсъждения на не-философите. Лекарите и учените отварят съзнанието си за „меките“ данни, пренебрегвани до то зи момент. Тези първи несигурни стъпки, с които биоетиците прекрочват границите на познатите светове на техните дисциплини, ги повеждат по начертания от Калахан път: в търсене на теория, формулиране на принципи и определяне на методи за взимане на решения.“

Големите въпроси на съвестта: Медицинската етика преди био

Опасни експерименти: етика на научните изследвания върху хора

Биоетиката като наука за дискриминацията

Теолозите: преоткриване на традицията

Пране на живота: етика и етика

Философията на понятието

РАЖДАНЕТО НА БИОЕТИКАТА

Модерната етика на менталитета

Биоетиката

Кой трябва да живее?
Кой трябва да умре?

Прекрасният нов свят: етика на човешкото възпроизводство